

Z. a ostatní proti Spojenému království [velký senát] – č. 29392/95
Rozsudek ze dne 10. 5. 2001 [velký senát]

Článek 6

Článek 6-1

Přístup k soudu

Vyškrtnutí žalob z důvodu absence žalobního důvodu: *nedošlo k porušení*

Skutkový stav – Stěžovateli jsou čtyři sourozenci narození v rozmezí let 1982 až 1988. Rodina se poprvé dostala do péče sociálních pracovníků v roce 1987. V roce 1989 upozornili na situaci dětí policie, rodinný lékař, ředitel školy, kterou navštěvovaly, Národní společnost prevence násilí na dětech, sousedé a babička dětí. Bylo poukazováno zejména na nepořádek a nečistotu v dětských pokojích a na skutečnost, že dvě z dětí hledaly jídlo v popelnících. V letech 1989 a 1990 se konalo několik schůzek sociálních pracovníků a v lednu 1991 se k případu konala porada, na níž byl učiněn závěr, že rodiče nezanedbávají děti úmyslně, a bylo rozhodnuto, že děti nebudou zapsány do Rejstříku ohrožených dětí. V roce 1992 se však matka dětí dotazovala, zda by nemohli být dva chlapci dáni k adopci a poté požádala o umístění dětí do náhradní péče. Děti byly umístěny do urgentní pěstounské péče a zapsány do Rejstříku ohrožených dětí. Orgán místní samosprávy požádal o vydání příkazu k jejich svěření do péče, čemuž bylo vyhověno. Dětská psychiatrická zjistila, že tři nejstarší děti vykazují příznaky psychického narušení a konstatovala, že s tak závažným případem zanedbání a emočního zneužívání se dosud nesetkala. V roce 1993 zahájil úředně přidělený advokát proti orgánu místní samosprávy řízení o náhradu škody způsobené z nedbalosti anebo porušením zákonné povinnosti. Žaloba však byla vyškrtuta ze seznamu, neboť z ní nebyl patrný žalobní důvod. Rozhodnutí potvrdil Odvolací soud a další odvolání Sněmovna lordů zamítla, která došla k názoru, že proti orgánu místní samosprávy není podána žádná žaloba pro nedbalost nebo porušení zákonné povinnosti v souvislosti s výkonem jeho zákonných povinností v oblasti péče o děti. Výbor pro odškodňování obětí trestných činů (*Criminal Injuries Compensation Board*) poté přiznal stěžovatelům náhradu, neboť usoudil, že kromě zanedbání došlo též k určité fyzické a psychické újmě.

Právní posouzení – článek 6 odst. 1: (a) *Použitelnost* – Na počátku řízení existoval skutečný a závažný spor o existenci práva, jehož se stěžovatelé dovolávali na základě vnitrostátního práva v oblasti odpovědnosti za nedbalost, jak dokládá skutečnost, že jim byla poskytnuta právní pomoc a připuštěno odvolání ke Sněmovně lordů. Rozhodnutím horní komory nebyl nárok stěžovatelů se zpětnou účinností zbaven své hájitelnosti. Stěžovatelé tedy měli podle vnitrostátního práva přinejmenším hájitelný nárok.

Závěr: Článek 6 se použije.

(b) *Odůvodněnost* – Stěžovatelům nebylo žádným praktickým způsobem bráněno vznést své nároky u vnitrostátních soudů, ani vůči nim nebyla uplatněna žádná procesní pravidla či promlčecí lhůty. Soud navíc nebyl přesvědčen, že by tyto nároky byly zamítnuty na základě nějakého vylučujícího pravidla nebo imunity, která by jim zabránila v přístupu k soudu. Rozhodnutím Sněmovny lordů byla sice věc skončena, aniž by bylo na základě důkazů rozhodnuto o skutkových otázkách, avšak pokud by jejich nárok neměl oporu v právu, dokazování by bylo nákladným a zdlouhavým procesem, který by nakonec stěžovatelům

nepřinesl žádnou nápravu. Nebyl důvod považovat proces vyškrtnutí, jímž se rozhoduje o existenci hájitelného žalobního důvodu, *per se* za porušení zásady přístupu k soudu. Soud nepřesvědčil ani argument, že rozhodnutí o vyškrtnutí bylo bez ohledu na své postavení ve vnitrostátním právu projevem faktické či praktické imunity, a to vzhledem ke své údajně povšechné či paušální povaze. K použitelnosti článku 6 nestačilo, že podle vnitrostátního práva bylo možno postavit neexistenci žalobního důvodu naroveň imunitě v tom smyslu, že stěžovateli neumožňovala podat žalobu pro daný typ újmy. Navíc nebylo možno tvrdit, že by Sněmovna lordů dospěla ke svému závěru bez pečlivého zvážení politických důvodů pro nebo proti vyslovení odpovědnosti orgánu místní samosprávy. Odůvodnění soudu ve věci *Osman proti Spojenému království* bylo založeno na výkladu práva v oblasti odpovědnosti za nedbalost, jenž musel být ve světle pozdějšího upřesnění vnitrostátními soudy revidován, a Soud byl přesvědčen, že právo odpovědnosti za nedbalost po tomto judikатурním vývoji zahrnovalo kritérium spravedlivosti a přiměřenosti jako podstatnou součást povinnosti jednat s řádnou péčí a že rozhodnutí v posuzované věci nenasvědčovalo existenci imunity. Skutečnost, že stěžovatelé nemohli podat žalobu proti orgánu místní samosprávy, nevyplývala z imunity nýbrž z příslušných zásad vnitrostátního práva, jimiž se řídilo věcné právo podat žalobu. Nároky stěžovatelů byly řádně a spravedlivě projednány ve světle příslušných vnitrostátních právních zásad, a jakmile Sněmovna lordů rozhodla o sporných právních otázkách, stěžovatelé již nemohli tvrdit, že mají podle článku 6 nárok na projednání skutkových otázek. K odepření práva na přístup k soudu tedy nedošlo. Stěžovatelé měli nicméně pravdu, když tvrdili, že mezera ve vnitrostátním právu vyvolává otázku z hlediska Úmluvy, avšak jednalo se o otázku na poli článku 13, nikoli článku 6.

Závěr: nedošlo k porušení (dvanáct hlasů proti pěti).